

Jemiola (*Viscum album*) i gązownik (*Loranthus europaeus*).

Viscum album et Loranthus europaeus.

Pragnę tu podać krótkie dopełnienie do artykułu p. H. Karmażyńskiej „O jemioli w Polsce“, zamieszczonego w II. Roczniku Polskiego Tow. Dendrologicznego.

Obszar kraju, na którym robiłem spostrzeżenia nad rozsiedleniem jemioli, rozciąga się na linii: Lwów, Czerniowce, Kamieniec Pod., Braclaw i Kijów, o tych więc miejscowościach głównie wspominać tu będę. Centrum zaś moich obserwacji, prowadzonych blisko lat 50, była Michałówka, mój majątek, leżący o 20 *km* na północny-wschód od Kamieńca Podolskiego. W Michałówce posiadałem znaczny obszar lasów, głównie grabowych, w których jednakże obficie rosły dęby, jesiony, brzozy, jawory, klony, brzozy, lipy, czereśnie, grusze, osiki, iwy, zaś obok nich dość często trafiały się wierzby, bereki, derenie, leszczyna, szakłak, kruszyna, glóg, bez lekarski, róża psia i niektóre inne rodzaje. Oprócz lasu posiadałem obszerny park, w którym rosło sporo egzotów.

Zdaje mi się, że najpospolitszą żywicielką jemioli jest topola czarna czyli nadwiślańska (*Populus nigra*), bogato okryta tym pasorzytem na całej obserwowanej przestrzeni. Oprócz tego, w parku w Michałówce, jemiola dość obficie występowała na topolach: *P. Bolleana* i *P. hybr. berolinensis*, zaś nigdy jej nie widziałem na gatunkach: *P. alba*, *canescens*, *tremula*, *pyramidalis*, *canadensis*, *angulata*, *Simoni* i *laurifolia*. — Łomnicki (Pam. Fiz. tom 5, „Wycieczka na Podole“) mylnie ją przytacza dla sąsiedniego Makowa, jakoby znajduwanej na *P. canadensis*, gdzie jemiola rośnie tylko na *P. nigra*. — W Kijowie jemiola rośnie bardzo obficie na *P. nigra*, lecz nikt z botaników nie widział jej na setkach *P. pyramidalis*, rosnących w tem mieście na bulwarze Bibikowskim.

Na klonach: *Acer campestre* i *A. Pseudoplatanus* rosła jemiola w Michałówce bardzo obficie, natomiast *A. platanoides* był od niej zupełnie wolny. — We Lwowie jemiola jest zwykłą na *A. platanoides* (park Kościuszki), natomiast nie spotykam jej wcale na klonie polnym

i na jaworze. — Wcale jemioly nie widzialem na innych klonach, jak: *tataricum*, *Negundo*, *dasycarpum* i t. d.

Na lipie drobnolistnej (*Tilia cordata*), na starszych okazach, jemiola obficie sie pleni, natomiast nie widzialem jej nigdy na innych gatunkach, jak: *T. platyphyllos*, *tomentosa*, *euchlora* i t. d.

Jesion (*Fraxinus excelsior*). Widzialem w lasach, przy drogach i w parkach tysiacie starych jesionow, stale zupełnie wolnych od jemioly. Jednak w Michalowce, na brzegu parku, znalazlem jednego starego jesiona, na ktorym byl wielki krzak jemioly. — W tymze parku 40-letni *Fr. pubescens* dzwigal na sobie kilka okazow tego pasorzyta. — Poza tem na zadnych jesionach nigdzie jemioly nie spotykalem.

Grab (*Carpinus Betulus*). W lasach i ogrodach Podola widzialem setki tysiecy grabow stale zupełnie wolnych od jemioly. W parku w Michalowce znalazlem jednego tylko (z grupy 20 sztuk) stuletniego graba, na ktorym rosly 4 silne okazy jemioly. — W Czerniowcach, w parku Ludowym (*Volks Garten*), jest aleja grabowa, na 500 m dluga; tu widzialem jemiole na 4-ch grabach. — We Lwowie znajduje sie wielki okaz jemioly na grabie, rosnacym w prywatnym ogrodzie przy ul. Sakramentek, a dobrze widoczny z ulicy.

Bardzo rzadko trafiajaca sie jemiola na jesionie i na grabie moze jest dowodem, ze moze ona rosnać i na tych drzewach, o ile napotka na osobniki z cieńszą lub miększą korą, która korzonki kielkujacej jemioly przebic moga.

Nigdy jej nie widzialem na orzechu włoskim (*Juglans regia*); na szarym orzechu (*J. cinerea*) znalazlem duzy okaz jemioly, w parku w Michalowce.

Na brzozech (*Betula alba*) w Malopolsce, na Podolu i w Bracławszczyźnie jemiola wcale nie rośnie, natomiast w okolicach Kijowa jest ona na tem drzewie pospolita, a nawet w samym mieście, na dwuch mlodych brzozech, rosnacych na placu Sofijskim, widzialem po kilka sztuk tego pasorzyta.

Rowniez na sosnach pospolitych (*Pinus silvestris*) jest ona w okolicach Kijowa pospolita, gdy w innych czesciach kraju wcale jej na tych drzewach nie spotykalem. — Sadzac z tych faktow moznaby przypuszczac, ze to wspolna rasa jemioly rośnie na sosnach i na brzozech, jednakze tak nie jest; asystent profesora botaniki w Kijowie, p. Bordzilowski, wspominal mi, ze w pewnej miejscowosci gub. Mińskiej jemiola pospolicie trafia sie na brzozech, a wcale nie spotyka sie na sosnach.

Na glógach (*Crataegus Oxyacantha*) znalazlem kilka okazow jemioly na skraju parku Ludowego w Czerniowcach; poza tem nigdzie jej nie widzialem.

Na akacji białej (*Robinia Pseudoacacia*) w Michałówce rosła bardzo obficie, wydając liście niezwykle wielkie i szerokie. Nigdy jej nie widziałem na *Rob. viscosa*, *Gleditschia*, *Caragana arborescens* i *Cytisus Laburnum*. — W pobliżu akacji znalazłem pojedyncze okazy jemioli na jabłoni szczepionej, czeremsze (*Prunus Padus*) i jarzębinie (*Sorbus Aucuparia*). Również jeden okaz jemioli znalazłem na dzikiej jabłoni, która rosła pod lipą okrytą pasorzytem. Natomiast na gruszy dzikiej czy też szczepionej nigdy jemioli nie widziałem¹⁾.

Na wierzbach kruchych (*Salix fragilis*) znalazłem dwa razy pojedyncze okazy jemioli, w Michałówce i w okolicy Jarmoliniec; na innych wierzbach, jak: *S. alba*, *S. vitellina* i inne, nigdy jej nie widziałem.

Na brzostach (*Ulmus*) i innych nie wspominanych tu drzewach krajowych, nigdy jemioli nie spotykałem. Również nigdy jej nie widziałem na pospolitym kasztanowcu (*Aesculus Hippocastanum*), natomiast znalazłem ją we Lwowie, w parku Kilińskiego, na żółtym kasztanowcu (*Aesculus flava* — *Pavia lutea*). Obserwuję ją tam od kilku lat, podziwiając jej zdrobniały wygląd, cienkie gałązki i drobne, wąskie listeczki. Jest to podobno dopiero trzeci okaz jemioli notowany w Europie na tem drzewie.

Gązewnik (*Loranthus europaeus*).

O tym pokrewnym pasorzycie, rosnącym tylko na dębach, ubocznie tu wspominam, że widziałem go w ogromnej ilości w lesie pomiędzy m. Kitajgrodem a wsią Demszynem (pow. Kamieniecki), przy ujściu rzeki Tarnawy do Dniestru. — Dawniej również (mniej obfity) był on w lesie przy wsi Gorzyczna, przy drodze z Dunajowiec do Mińkowiec; las ten wykarczowano około 1885 roku. — W roku 1916 widziałem gązewnik obficie porastający dęby przydrożne, przy gościńcu łączącym miejscowości Dżuryn i Rachny, w pow. Jampolskim.

Jemioli na dębie nigdy nie spotykałem.

---

¹⁾ Odnośnie do jarzębin, to okaz bogato okryty jemiolą rośnie we Lwowie, przy ul. Długosza.